

sosialurin

telf. 14720 · 11820

box 76, 3800 Tórshavn

Útgevri: Føroya Javnaðarflokkur

Fyritaksstjóri: Tórfinn Smith

Blaðstjóri: Vilhelm Johannesen (ábyrgd)

Bladmenn: Hogni Djurhuus

Jóhann Mortensen

Jan Müller

Lýsingar: Arne Thomsen

Uppseting: Sosialurin

Prent: Dimmalætting

Útspælið

NÚ ERU viðmerkingar til fráboðan hjá javnaðarflokkinum um samgonguslit komnar. Hóast formaður floksins, og lögmaður, týðuliga hevur vist á, at orsökarnar til samgonguslitu eru misjavnar metingar og munandi órvisi áskoðan á samfagsspurningar, ið eru orsøkin til støðuna, so kemur formaðurin fyri fólkaflokkinn aftur við slíkum pástandum, sum tað, at útspælið frá lögmanni ikki er annað enn lóttir.

HÓAST EIN og hvør, sum fylgir við í politikki, veit, at metingarnar um politisku avgerðirnar millum teir flokkar, sum higartil hava myndað landsstýri, var eitt greitt samgonguskjal, har nágreiniliga varð sagt, hvørji mál, ið semja var um, og næstan eisini í hvørji raðfylgju hesi skuldu loysast, vita menn, at meira enn striltið gekst at fáa tey mest týðandi málini frá hondini. So illa gekst í hond, at fleiri av hesum málum næstan ikki vórðu framd.

TAÐ ER sjáldan, at tingið hevur sitið saman so stutt framanundan vali, sum seinast. Hvør minnst ikki alt tosið um, hvussu skilaleyst tað var at fara til val — og stutt framanundan at fremja mál, sum sama landsstýri ongan verðsins møguleika hevði at fremja, seta í verk?

NEI, tað er hvørki ótti, rennan undan nakrari ábyrgd ella fjáltur um komandi tíð, ið hevur ávirkað støðutakan javnaðarfloksins ella formann floksins, men einans tann veruleiki, at tað nú einaferð ikki ber til at sita í samrøði, tá áralagið als ikki er í nærnámd.

Dagpeninga-skipanin

Í MORGIN 1. juli kemur nýggja dagpeningasipanin fyri tímalønt, sum ikki hava rætt til løn undir sjúku og til tey, sum víska sær rætt til dagpening vegna sjúku, skaða ella barnsburð, í gildi.

DAGPENINGASKIPANIN, sum nú er ein veruleiki, er ein av størstu sosialu framtøkunum í nýggjari tíð, síðani fólkapensjónslógin kom í 1959.

VIÐ HESUM er komið væl áleiðis í javnsetan millum tey, sum eru fastløn og onnur, sum ikki eru lønartrýggjað undir sjúku.

SKIPANIN røkkur nú einum ringi, sum framanundan einans hevði møguleika at søkja sær vanliga almannahjálpi, um einki var til mat og klæði.

VANLIGUR dagpeningur verður goldin øllum, sum eru í løntum arbeiði hjá øðrum. Húsmóður og tey, sum reka sjálvstøðuga vinnu, kunnu sjálvboðin tekna seg fyri dagpening. Annaðhvørt við fullari ella hálvari upphædd.

DAGPENINGUR við barnsburð verður goldin í tveir mánaðir frá føðingini og harafturat framanundan føðingini frá tí degi, læknin sigur, at barnakonan skal halda upp at arbeiða.

TÍMALØNT verða nú tryggjað løn undir sjúku, eins og fólk í føstum starvi.

HETTA er eitt mál, sum javnaðarflokkurin hevur sett alla orku í at fremja.

HETTA er við øðrum orðum eitt av teimum stóru framtigum fyri tað vanliga fólkið, sum nú er komið á mál.

TVÆTLIÐ

Politiska høvuðpinan av Lassamálinum hevur sjálvsagt elvt til nógva skrivning og blaðtjak.

Í stuttum er støðan tann, at javnaðarflokkurin ikki góðtekur, at týðandi samfagssmál verða lögð á is, bert tí at nakrar fáar privatar interessur vilja tað so.

Javnaðarflokkurin góðtekur ikki, at týðandi samfagssvørir gleppa okkum av hondum, bara tí at nakrar fáar einstaklingainteressur framum skulu verjast.

Jógvan Sundstein ger viðmerkingar í Dagblaðnum 22. juni, har hann skýrir argumentasjón javnaðarflokksins fyri tað bera »tvætl« at vera.

Hann sigur, at vit skulu

ikki nerva ta privatu uttanlandssiglingina.

Hvussu skulu føroyingar nakrantið hava vónir um reiðiliga at koma upp í uttanlandssigling, tá vit allatiðina skulu ansa eftir ikki at nerva ta privatu siglingina, sum jú ell er á privatum hondum — men ikki á føroyskum privatum hondum.

Tað er skeivt, tá Jógvan Sundstein leggur javnaðarflokkinn undir at hava sagt, at fólkaflokkurin setur einstaklingin framum tað almenna. Javnaðarflokkurin hevur í hesum víðfangi sagt, at fólkaflokkurin setur áhugamálini hjá **nøkrum fáum** einstaklingum framum áhugamál samfagssins. Tað er munur á.

At fólkaflokkurin sær tað sum eina uppgávu sína at seta tað almenna í ringt ljós, prógvar Jógvan eisini í síni grein.

Fólkaflokkurin vil undir ongum umstøðum vera við til at útbýggja eina føroyska millumlandasigling.

Tó at fólkaflokkurin fullvæl veit, at okkara privatu feløg ikki einsamall makta at røkja hesa uppgávuna til fulnar. Tað mesta flyta vit tí framvegis á útlenskum kjøli.

Fólkaflokkurin vil ikki vera við til at broyta hetta mynstur.

Fólkaflokkurin vil ikki vera við til at millumlandasiglingin við ferðafólki skal mennast um treytin er føroysk almenn

viðmerkingar

luttøka. Sostatt vil fólkaflokkurin onga framgongd á hesum øki fyri føroyska samfelagið. So heldur framvegis flyta á útlenskum kjøli, geva útlenska kapitalinum preferansuna, størsta vinningin.

Øll ávirkan á samfagsgongulagið skal stýrt eftir vanligum privatkapitalistiskum mynstri.

Vit skulu framvegis lata tað almenna gjalda fyri bakkstini og fólkið skal betala og tuga. Tær fáu privatu interessurnar skulu framum samfagssamfagssins.

So »tvætlut« er støðan.

Og hana kann javnaðarflokkurin ikki góðtaka.

J. Lindenskov

TAÐ VAR BEINT AT SLÍTA

Tað skuldi ikki undra meg, um tað vóru fólk runt um landið, sum kenna seg eitt sindur orkymlað av tí, sum hent er á politiska leikpallinum í seinastuni.

Tey munnu nú kortini ikki vera so mong tí allar landsfundurin og allar viðmerkingar hjá javnaðarflokkum og einstaklingum kring um landið høvdu sama niðurlag: einki knefall fyri fólkaflokkinum.

Sostatt er avgerðin hjá floksleiðslu javnaðarflokksins um at slíta við fólkaflokkinn flutt út demokratisk og røtt.

Men sum sagt kann onkur framvegis spyrja, hví fólkaflokkurin ikki er til at samarbeiða við nú, tá javnaðarflokkurin tó kundi samarbeiða við hann í fyrra ár. Eisini tá vóru kreppur flokkanna millum — eisini tá var javnaðarflokkurin stungin í bakið av fólkafloksmonnum.

Hvat er tað, sum ger munin millum tey bakbitini og hesi?

Her skal verða gjørt ein roynd at svara uppá hesar spurningar, men hervið er ikki sagt, at hetta er alt svarað, tí innanhýsis viðurskiptini í fólkaflokkinum eru rættuliga fløkt í lötuni.

Støðan tykist tó at vera tann, at persónliga samansetingin í fólkaflokkinum var nakað órvisi undir hinum valskeiðinum. Sama kann sigast um fólkafloksins ideologiska støði.

Tað hevur leingi verið greitt, at fólkaflokkurin hevur í minsta lagi tveir veingir, ein ultrakonservativan høggravong og ein

liberalan og sinniligan vinstravong.

Høggravongurin, sum verður stýrdur av føroyskum toppvinnulivsmönnum við fjølbroyttum áhugamálum úti og heima innan fyri at kalla allar vinnugreinir, hevur sum fyrisprákara Óla Breckmann. Hesin parturin av fólkaflokkinum er eyðkendur av, at hann fullkomiliga er undirlagdur ta lítlu kliku, sum stýrir okkara fiskasøluverð, bankaverð, innflytara-virkjum og stóru reiðara-virkjum. Hesin partur vil við Óla Breckmann á odda gera alt fyri at tekkjast hesi lítlu kliku, og hann livir í ævigum ótta fyri, at klikan skal velja sær sambandsflokkinn sum amboð.

Tað er tí sera umráðandi fyri Breckmann-veingin, at henda klikka til eina og hvørja tíð veit, at hon fritt kann brúka fólkaflokkinn til nærsagt hvat endamál, tað skal vera.

Hin parturin av fólkaflokkinum, tann liberali ella sinniligi, er fyrst og fremst umboðaður av Jógvan Sundstein, Demus Hentze og D. P. Danielsen. Tað, sum eyðkennir henda partin, er ein høglig social liberal linja.

Tað sær út, sum Jógvan Sundstein ætlaði at gera fólkaflokkinn til ein modernaðan social liberalan flokk — ein flokk, sum kundi mint um teir radikalu í Danmark, ella um sjálfstýrisflokkinn her hjá okkum, tá hann var upp á sitt besta.

Undir fyrra valskeiðinum var støðan tann, at hesin parturin av fólkaflokkinum visti seg at vera rættuliga sterkur.

Hetta var grundin til, at javnaðarflokkurin tordi at byggja eitt landsstýris-samarbeiði á fólkaflokkinn. Tað visti seg nevniliga, at tað vóru nóg mál at samarbeiða um, tí tað vóru menn í fólkaflokkinum, hvørs sosialu sjónarmið, ikki vóru so ólik teimum hjá javnaðarflokkinum.

Spurningurin er so, hvi javnaðarmenn góðtøku Óla Breckmann, sum jú leikaði líka óður tá sum nú. Tað gjørdi teir helst, tí tað var ein partur av prísinum fyri samgonguna, og tí teir mett Óla Breckmann sum eitt slag av politiskari pausuklovn uttan ávirkan. Eingin kundi tá fyrstilla sær, at Óli fór at enda sum eina-ræðisharri í fólkaflokkinum.

Men nú er sum sagt alt víðvent: fyrri tað fyrsta at úrslitið, sum visti, at tær afturhaldskreftir, sum hava vunnið fram um allan vesturheimin uttan í Eysturriki, eisini hava góðan byrð her heima hjá okkum.

Valúrslitið, sum gav eina stóra borgarliga framgongd, gav Óla Breckmann nógvs leysari teymar, enn hann áður hevði havt, samstundis minkaði tann høgligi parturin hjá Sundstein burtur í einki.

Her kemur Hákon Djurhuus inn í myndina. Hann hevur undir seinasta valskeiði mest sum helt seg til tann høgliga partin. Tað er tó nógvs, sum bendir á, at Hákon Djurhuus tað seinasta árið hevur kent seg hótta parturin av fólkaflokkinum tapti so dyggiliga, at hann so á síga hvarv. Fyrsta prógvioð um hetta kom undir Lassa-máli-

liggja og nevna bert, at Hákon uppfataði hótta-inar, sum um tær komu frá tí høgliga partinum av flokkinum. Hann gjørdi tí upp við seg sjálfan og valdi tann vinnandi partin — tó neyvan av sympatii fyri Óla Breckmann.

Nógvs kann sigast um Hákon Djurhuus, men nakar mannargur hevur hann ongantið verið og mannagaststranarmetodurnar hjá Óla Breckmann munnu neyvan fella honum so væl.

Heldur valdi hann av reint opportunistiskum grundum. Hann tordi ikki at halda fram sum leiðari av fólkaflokkinum uttan ein tryggan meiriluta í bakinum, og hesin var nú at finna á høggraveinginum.

Afturat hesum komu eisini nøkur heilt persónlig viðurskipti. Tað er einki loyndarmál, at Hákon Djurhuus ikki fekk sín vilja, tá landsstýrið varð sett.

Hann var eyðmýktur av sinum egnu, sum enn ikki rættuliga høvdu funnið gongulagið í høgarekkjurnum.

Hvørt hetta var beint ella skeivt, er sjálvsagt eitt innanhýsis fólkafloks-mál, men ivaleyst hevur tað havt sína ávirkan á Hákon, tá hann valdi síðu. Úrslitið av hesum maktstriði fekk stóran týðning fyri javnaðarflokkinn. Tað gjørdist nevniliga, at tann liberali parturin av fólkaflokkinum tapti so dyggiliga, at hann so á síga hvarv. Fyrsta prógvioð um hetta kom undir Lassa-máli-

Framhald á síðu 4